

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

RENDESZETTUDOMÁNYI KAR

TANULMÁNY

*„A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
és
a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet
anomáliái”*

Budapest

2014.

Készítette:

Dr. Márton Anikó r. százados

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1.1. INTÉZTKEDÉSI KÖTELEZETTSÉG	4
1.2. AZ INTÉZKEDÉSEK ÉS A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK KÖZÖS ELVEI ÉS SZABÁLYAI	6
1.2. IGAZOLTATÁS	7
1.3. FOKOZOTT ELLENŐRZÉS	10
1.4. ELFOGÁS	13
1.5. ELŐÁLLÍTÁS	16
1.6. FOGVATARTÁS	19
FELHASZNÁLT IRODALOM	21

BEVEZETÉS

Tanulmányomban a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolg. Szab.) szabályozatlan esetköreire vagy kétes, a gyakorlatban nehezen elképzelhető és megvalósítható kérdéseire mutatok rá egy-egy rendőri intézkedés kapcsán, amelyek számos nehézség állítják az eljáró rendőri szervezet, ennek tükrében a megfelelő joggyakorlat kialakítása sem képzelhető el pregnáns változás – a hatályos jogi környezet módosítása – nélkül.

Annak érdekében, hogy a rendőri intézkedésekre megfelelő jogalap alapján kerüljön sor, az Alaptörvényben foglaltaknak, a demokrácia és a jogállam kritériumainak maradéktalan érvényesülésének biztosítása mellett szükséges és indokolt, hogy az elsődleges rendészeti szerv „alapjogszabályai” úgy deklarálják az általános rendőri feladatok ellátására létrehozott rendőri szerv számára a megtehető intézkedések körét és azok törvényességét, hogy ahhoz ne férhessen kétség.

Az Rtv.-vel és annak quasi végrehajtására kiadott Szolg. Szab.-val. – mint a rendőrség „alapjogszabályival” – szemben támasztott követelmény, hogy az megfeleljen a modernkor és a rendészet elvárásainak, a társadalom rendjét, a közösségi erkölcsi felfogás mellett hivatott legyen biztosítani. Megállapítható, hogy az életviszonyok sokrétűsége, annak mélyreható rendezése a modern jogra háruló alapvető feladat.

Mindennapos elvárás, hogy az Rtv.-t alkalmazó intézkedő rendőr, mint a hatóság tagjaként, a hatóság részére biztosított jogkörrel felruházva biztosítsa a társadalom részéről jogos igényként megfogalmazott közrend és közbiztonság fenntartását, a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítását. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy ehhez azonban elengedhetetlen a polgárok közötti kapcsolatok rendezése, a polgárok kötelezettségeinek rögzítése, az állam és az egyes ember viszonyainak normába öntése.

A jogsértés a társadalom működési zavarainak egyik következménye, de legalább annyira magatartási hiba, ami egyeseket letérít a jogkövetés útjáról.

A működési zavarok enyhítése kormányzati feladat, azonban a legmegdöbbentőbb társadalmi igazságtalanság sem szolgálhat felmentésül a jogsértőt elkövető számára, ha az ő felelőssége megállapítható. A bűn beavatkozást igényel, a bűnös büntetést.

Fenti beavatkozásnak egyik leképeződése lehet, hogy az Rtv.-ben és a Szolg. Szab.-ban deklarált alapvető rendőri intézkedésekre megfelelő jogalapján kerüljön sor, ahhoz pedig e két norma egyes részeinek újragondolása szükséges.

„A rendészet olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart helyreállítására irányul”¹ ehhez azonban olyan jogi környezet megteremtése szükséges, amelyben a rendőri intézkedések törvényessége nem vonható kétségbe.

---

¹ Szamel Lajos: A rendészet és a rendőrség i. m. 30.

**A RENDŐRSÉGRŐL SZÓLÓ 1994. ÉVI XXXIV. TÖRVÉNY
ÉS
A RENDŐRSÉG SZOLGÁLATI SZABÁLYZATÁRÓL SZÓLÓ 30/2011. (IX. 22.) BM
RENDELET
ANOMÁLIÁI**

1.1. INTÉZTKEDÉSI KÖTELEZETTSÉG

„A rendőr szolgálaton kívül akkor intézkedik, ha

a) szolgálatban lévő rendőr nincs jelen, és az értesítésével járó késedelem, az intézkedés elmaradása a bűnüldözés érdekeire, az élet- és vagyonbiztonságra másként el nem hárítható hátrányt jelentene, vagy

b) a szolgálatban lévő rendőrnek kell segítséget nyújtani” (Szolg. Szab. 4. § (5) bek.).

„A szolgálaton kívül lévő rendőr kizárólag abban az esetben intézkedhet, ha a felmerülő feladat végrehajtására megfelelő szakmai ismeretekkel és képzettséggel rendelkezik, egészséges, nincs szeszestől befolyásolt állapotban, vagy nem áll intézkedési képességére hátrányosan ható gyógyszer, valamint bódító hatású anyag befolyása alatt. (Szolg. Szab. 4. § (6) bek.).

A rendőr intézkedése előtt felméri, hogy rendelkezésére állnak-e azok az eszközök, amelyekkel a megkezdett intézkedését eredményesen be tudja fejezni; ha nem, úgy az intézkedésének megkezdése előtt segítséget kér” (Szolg. Szab. 4. § (7) bek.).

Utóbb hivatkozott szakasszal összefüggésben **két kérdés merül fel. Egyrészt**, mire gondol a jogalkotó, amikor a szolgálatba helyezés egyik feltételeként a **„megfelelő szakmai ismeretet és képzettséget”** mint – az „és” kötőszó megjelenítésével – együttesen fennforgó két feltételt kívánja meg. Valószínűsíthető, hogy a Szolg. Szab. 4. § (1) bekezdésében deklarált szakképzettséggel nem rendelkező rendőr szolgálatba helyezését tiltja, amikor a képzettséget követeli meg. Ha azonban ezen álláspont helytelen, és a jogalkotó célja másra irányult, amikor így rendelkezett, akkor tisztázására szorul adott kérdéskör, tekintettel arra, hogy a rendőr a kinevezését követően rendelkezik képzettséggel hiszen éppen erre figyelemmel került sor a kinevezésére tekintet nélkül arra, hogy tiszthelyettes, vagy tiszt rendőrrel van szó.

Nyitott marad azon kérdés is, hogy mi a jogalkotó akarata a megfelelő szakmai ismeret kikötésével. A megfelelő szó használata nehezen értelmezhető, mi az, ami megfelelő szakmai ismeretnek minősül? Nyilvánvalóan az nem lehet szempont, hogy pl. jeles vagy elégséges minősítéssel végzett.

Másrészt a jogalkotó **milyen eszközök rendelkezésre állását kívánja meg a szolgálaton kívüli rendőrtől, ha** a Szolg. Szab. 41. § (9) bekezdése szerint *„a bilincset a rendőr szolgálaton kívül nem tarthatja magánál”*, a Szolg. Szab. 42. § (2) bekezdése értelmében *„a rendőr az (1) bekezdésben meghatározott rendszeresített eszközt szolgálaton kívül nem tarthatja magánál”*, vagyis **a vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kardlapot.**

Amennyiben azonban az eszközök rendelkezésre állása a szolgálaton kívüli rendőrt érintően került konjunktív feltételként meghatározásra, úgy nehezen értelmezhető, hogy milyen eszköz meglétét feltételezi a jogalkotó, ha egyébként a fent felsorolt eszközöket a szolgálaton kívüli

rendőr nem tarthatja magánál. Álláspontom szerint ezen körbe tartozó eszközökön kívül más eszköz, tárgy, vagy egyéb dolog nem szükséges az intézkedés foganatosításához.

Nem tisztázott azon a kérdéskör sem, ha a megkívánt eszközök nem állnak a rendőr rendelkezésére, és általa a segítségkérés, a késedelem veszéllyel jár, úgy abban az esetben mi a teendő a szolgálaton kívüli rendőr számára.

A hatályos jogi környezet szerint a szolgálaton kívüli rendőr rendelkezésre csupán a „testi kényszer” és – a később részletezett feltételek fennállása alapján – a lőfegyver, áll. Ez utóbbi rendelkezéssel kapcsolatban megjegyzendő, hogy „*az állományilletékes parancsnok engedélyével a rendőr szolgálati maroklőfegyverét, illetve az ahhoz tartozó lőszert szolgálaton kívül is magánál tarthatja*” (Szolg. Szab. 96. § (3) bek.). Ennek tükrében kijelenthető, hogy az állományilletékes parancsnok engedélyének hiányában a szolgálaton kívüli rendőr még lőfegyverrel sem rendelkezik, vagyis kizárólag „testi kényszer”, mint kényszerítő eszköz áll a rendelkezésére.

Figyelemmel – a Szolg. Szab. 4. § (5) bekezdésében megfogalmazott – szolgálaton kívüli intézkedési kötelezettségre aggályokat vethet annak eredményes befejezése, amennyiben az intézkedés alá vont személy ellenszegülése például testi kényszerrel nem törhető meg. Jelen esetben szükségessé válhat a támadás más – a testi kényszernél súlyosabb, de a lőfegyvernél enyhébb – kényszerítő eszközzel történő elhárítása.

A fentiek tükrében összegezhető, hogy **a szolgálaton kívüli rendőr nem rendelkezik csupán csak testi kényszerrel és parancsnoki engedéllyel esetleg lőfegyverrel** az esetlegesen mások vagy saját életét veszélyeztető cselekmény elhárítására, a bekövetkezett vagy azzal fenyegető támadás leküzdésére. Egyedül a legenyhébb, illetve a legsúlyosabb kényszerítő eszközzel tudja az intézkedés eredményességét biztosítani.

Szükséges kiemelni, hogy jelen korlátozások nem teszik lehetővé, hogy a szolgálaton kívüli rendőr az Rtv. 15. §-ában és a Szolg. Szab. 16. § (1) bekezdésében garanciális elvként meghatározott arányosság követelményének maradéktalanul eleget tegyen.

Álláspontom szerint az is disszonanciát, aránytalanságot eredményez, hogy **enyhébb kényszerítő eszközt a rendőr szolgálaton kívül egyáltalán nem tarthat magánál, míg a lőfegyvert illetően ilyen irányú tilalmat a jogalkotó nem fogalmaz meg, csupán feltételhez, parancsnoki engedélyhez köti.**

Más megközelítésben **az sem egyértelmű**, hogy a hivatkozott Szolg. Szab. 4. § (7) bekezdése **szolgálatban vagy szolgálaton kívül rendőrre vonatkozik-e**, mivel az adott bekezdés nem akként indul, hogy a szolgálaton kívüli rendőr az intézkedés előtt felméri (...), hanem „*a rendőr az intézkedés előtt felméri (...)*”.

Az előzőekben – Szolg. Szab. 4. § (6) bek. – megfogalmazott szabályok ugyanakkor kétséget kizáróan a szolgálaton kívüli rendőrrel szemben támasztanak követelményeket, mivel a hivatkozott bekezdés értelmében „*a szolgálaton kívül lévő rendőr kizárólag abban az esetben intézkedhet (...)*”.

Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, a Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997 ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás) 25. pontját, amely szerint „**a járőr- vagy őrszolgálatba vezényelt rendőr az előljáró**

által meghatározottak szerint **vegye magához felszerelését, fegyverzetét, ellenőrizze azok épségét, alkalmazhatóságát**”.

Az ORFK utasítás 89. pontja szerint „**az eligazításon a rendőr a részére szolgálatra meghatározott öltözetben, fegyverzettel és felszereléssel köteles megjelenni**”.

Az ORFK utasítás 90. pontja alapján „**az eligazító parancsnok az eligazítás során győződjön meg arról, hogy valamennyi, eligazításra kötelezett rendőr megjelent, ellenőrizze ruházatukat, felszerelésüket, helyszíni bírságolási és egyéb szolgálati okmányaikat, fegyverzetüket, szolgálatra való alkalmasságukat.**

Hiányos felszereléssel, ápolatlan vagy a biztonságos szolgálatellátást veszélyeztető külsővel és ruházatban megjelenő rendőr szolgálatba nem léptethető”.

A fentiekben kifejtett „**felszerelés**” szóhasználat nyilván a Szolg. Szab.-ban meghatározott **eszköz – kényszerítő eszköz – fogalmával esik egy tekintet alá**. Ennek okán a Szolg. Szab. hivatkozott 4. § (7) bekezdése a szolgálatos állományra nem vonatkozhat, neki nem kell felmérnie, hogy az intézkedés eredményes végrehajtásához szükséges eszközök a rendelkezésére állnak-e, mivel azok ellenőrzése parancsnoki feladat, hiányuk esetén a rendőr szolgálatba nem léptethető.

Megjegyzem, hogy a **közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet** a tilalmazott eszközök körében **nem definiálja a bilincset**, – holott véleményem szerint az nyitott állapotban – nem rendeltetésszerűen használva – testi sérülés okozására alkalmas –, így azt **bármely állampolgár minden jogkövetkezmény nélkül magánál tarthatja, míg a szolgálaton kívüli rendőr nem hordhatja azt**.

Összegezve szükséges és indokolt a kényszerítő eszközök szolgálaton kívüli tartásának engedélyezése, ha a szolgálatos, megerősítő erő helyszínre hívása, a késedelem veszéllyel járna, valamint arra is tekintettel, hogy **a szolgálaton kívüli rendőr is maradéktalanul eleget tehessen az arányosság követelményének**.

A fentiekben túl a Szolg. Szab. imént hivatkozott 96. § (3) bekezdése – amely alapján, a szolgálaton kívüli rendőr az **állomány illetékes parancsnok engedélyével** tarthatja magánál szolgálati maroklőfegyverét – ugyancsak újragondolást igényelne.

A gyakorlatban nehezen képzelhető el mindennek a végrehajtása, az engedélyezése, főleg azon szolgálati helyeken, ahol **az állományilletékes parancsnok alá több száz alárendelt is tartozik**. Megjegyzem, hogy a Szolg. Szab. 97. §-ban a szolgálati lőfegyver tárolóhelyének ellenőrzését a rendőri szerv vezetője vagy megbízása alapján a rendőr legalább osztályvezetői beosztású szolgálati előjárója végzi, így ennek tükrében a fegyver szolgálaton kívüli tartásának az engedélyezést célszerű a **közvetlen előjáró hatáskörébe utalni, hiszen a közvetlen előjáró az a személy, aki ismeri alárendeltjeit, a lőfegyver szolgálaton kívüli tartásának indokait, így megalapozottabban dönthet az adott kérdésben**.

1.2. AZ INTÉZKEDÉSEK ÉS A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK KÖZÖS ELVEI ÉS SZABÁLYAI

„Az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének,

*életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. **A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja***” (Szolg. Szab. 5. § (1) bek.).

*„**A rendőr köteles** – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt **szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni**. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni”* (Rtv. 20. § (3) bek.).

Megállapítható, hogy az imént hivatkozott **Rtv. 20. § (3) bekezdése és Szolg. Szab. 5. § (1) bekezdése** egymással látszólag azonos rendelkezései **két helyen is ellentmondásosak**. Az **Rtv.** rendelkezései szerint *„**a rendőr köteles** (...) szolgálati igazolványát **vagy** azonosító jelvényét felmutatni”*. Ezzel szemben a **Szolg. Szab.-ban** foglaltak alapján *„**a polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja**”*.

Diszharmonióra utal egyrészt, hogy az Rtv. „rendőr” nevesít, amely körbe az egyenruhás állomány is beletartozik. Felmerül a kérdés, hogy **az egyenruhában intézkedő rendőr miért mutatná fel az azonosító jelvényét**, amikor a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati-, fegyverzeti-, kényszerítőeszköz és világítástechnikai felszereléséről szóló 71/2011. (XII. 31.) BM rendelet 54. § (1) bekezdése alapján *„**a szolgálati azonosító jelvényt a szolgálati, a gyakorló, a speciális ruházaton és a láthatósági átvetőn kell viselni**”*. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése értelmében *„a hivatásos állomány a szolgálati azonosító jelvényt – a (3) és (4) bekezdésben foglalt kivétellel – az egyenruházati **felsőruházatok mellzsebén, bal oldalt a zsebfedő alatt, a rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában képzeletbeli helyére tűzve kell viselni**. A szolgálati azonosító jelvényt a zsebtakaró alsó széle alá úgy kell feltűzni, hogy az a zseb függőleges középvonalával egybeessen”*.

A hivatkozott (3) és (4) bekezdésben deklarált kivételek értelmében is hordani kell a szolgálati azonosító jelvényt, illetve a szolgálati azonosító jelvény helyett a szolgálati előjáró engedélye alapján hímzett azonosító viselhető.

A Szolg. Szab. helyesen már polgári ruhában intézkedő rendőrtől követeli meg a szolgálati igazolvány és azonosító jelvény felmutatását.

Az említett szakasszal összefüggésben másrészt **az eltérés** a szolgálati igazolvány és szolgálati jelvény közötti **kötőszó** használatában mutatkozik meg, mivel az Rtv. a „vagy”, míg a Szolg. Szab. az „és” kötőszót alkalmazza. Az Rtv. hivatkozott szakasza egy opciót, egy vagylagos választási lehetőséget biztosít az eljáró rendőr részére, aki választhat, hogy szolgálati igazolványát vagy szolgálati jelvényét mutatja fel, ezzel szemben a Szolg. Szab. ugyanakkor az „és” kötőszó használatával konjunktív feltételként kívánja meg az intézkedő rendőrtől mind a szolgálati jelvény és szolgálati igazolvány felmutatását.

A disszonancia tisztázása érdekében szükséges és indokolt lenne fenti két jogszabály egymással történő összehangolása.

1.3. IGAZOLTATÁS

„A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek:

- a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében,
- bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból,
- a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából,
- közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá
- az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani” (Rtv. 29. § (1) bek.).

„Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként” (Rtv. 29. § (3) bek.).

„E § alkalmazásában személyazonosító adaton:

- az érintett személy nevét,
- születési helyét,
- születési idejét és
- anyja születési családi és utónevét kell érteni” (Rtv. 29. § (8) bek.).

Ez utóbbi rendelkezés – anyja születési családi és utóneve – jelentőségével összefüggésben egy jogeseten keresztül világítok rá.

Az intézkedés során az intézkedő rendőr az intézkedés alá vont személytől a vezetői engedély és lakcímet igazoló hatósági igazolvány átadásán túl kérte a személyazonosító igazolványt is. Az intézkedés alá vont az Rtv. 92. § (1) bekezdésében biztosítottak alapján panasszal élt, tekintettel arra, hogy a vezetői engedélyen kívül a személyazonosító igazolványát is elkérte a rendőrt, holott ő csak egy okmány bemutatására köteles.

Az elsőfokú hatóság a panasznak részben helyt adott, amely ellen az érintett fellebbezést terjesztett elő, így az anyag a felettes szervhez került, aki az elsőfokú hatóság döntését az alábbiakban megfogalmazottak alapján megváltoztatta és a fellebbezést (a panaszt) teljes egészében elutasította.

A gépjárművel közúti forgalomban közlekedő panaszost a rendőr kellő jogalappal vonta az Rtv. 44. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti közlekedésrendészeti intézkedés alá.

A hivatkozott törvényi rendelkezés értelmében a „rendőr az Rtv-ben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti”.

A fenti jogszabályi rendelkezésekre tekintettel a járművet használó panaszos személyazonosító adatainak ellenőrzése érdekében az igazoltásra jogszerűen került sor.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a **„rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”**. **E rendőri intézkedés során az Rtv. 29. § (8) bekezdése alapján az igazoltott a nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét köteles igazolni.**

A fentiekkel összefüggésben a Szolg. Szab. 25. §(2) bekezdése kimondja, hogy **„az igazoltatás során meg kell állapítani az igazoltatott személyazonosságát, és – akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják – az igazoltató lapon rögzíteni kell az igazoltatottnak az Rtv. 29. § (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát”**.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdése értelmében **„az Rtv. 24. §-ának (4) bekezdésében meghatározott intézkedéskor a rendőr a szolgálat befejezését követően haladéktalanul írásos jelentést tesz, amely tartalmazza az igazoltatással érintett személynek az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti adatait. Az igazoltatást kérő részére az igazoltatott személy adatait is a rendőrkapitányság adhatja ki”**.

Az Rtv. 29. § (2) bekezdésének első három mondata szerint **„az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető”**.

A panaszos megítélése szerint a fenti rendelkezések alapján a kártyaformátumú jogosítvány önmagában alkalmas a személyazonosság igazolására”.

A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 5. számú melléklete B. és C. és D pontjai alapján a kártya formátumú vezetői engedély a vezető alábbi személyére vonatkozó adatokat tartalmazza: **„családi név, utónév, születési hely, születési idő, fénykép, aláírás”**. Ezen jogszabályi rendelkezésből megállapítható, hogy **a kártyaformátumú vezetői engedély nem tartalmaz a vezetői engedély tulajdonosának anyja családi és utónevét.**

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Pltv) 29. § (4) bekezdése kimondja, hogy **„a polgár személyazonosságát – a személyazonosító igazolványon túl – az érvényes útlevél vagy a kártyaformátumú vezetői engedély igazolja. A személyazonosítás céljából – jogszabályban meghatározott kivételekkel – a polgár nem kötelezhető más okmány bemutatására”**.

Az Rtv. hivatkozott 29. § (8) bekezdése mint jogszabály a Pltv.-ben megengedett kivételt teremt a polgár igazolási kötelezettsége körében. **Ezért a panaszos az anyja születési családi és utónevének igazolására törvényi rendelkezések értelmében kötelezett volt, a rendőr jogszerűen kérte el a vezetői engedélyén túl a személyi igazolványt is.**

Az esettel összefüggésben kérdésként fogalmazódik meg, hogy a hatályos szabályozás megfelelő-e, összhangban vannak-e az Rtv. és a Pltv. kérdéskörrel kapcsolatos részletszabályai.

1.4. FOKOZOTT ELLENŐRZÉS

„A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat” (Rtv. 30. § (1) bek.).

Fenti jogintézményt illetően számos kérdés nem került szabályozásra Lássunk néhányat.

1.4.1.

Jelenleg kérdésként merül fel a fokozott ellenőrzés **időbeli korlátja**, annak időtartama, az, hogy mettől-meddig lehet elrendelni, tekintettel arra, hogy az nem került meghatározásra, így a gyakorlatban igen jellemzően az akár egész évre is szólhat. Az egész évre elrendelt fokozott ellenőrzés pedig az Alaptörvény IV. cikkében deklarált személyi szabadság és személyi biztonság alapvető állampolgári jog nagymértékű korlátozását, csorbítását eredményezheti.

1.4.2

Ugyancsak kérdésként fogalmazódik meg, hogy a **fokozott ellenőrzés** konkrétan **mely okból, mi célból rendelhető el**, mivel a hivatkozott szakasz egy igen tág kategóriát biztosít, amikor a jogalkotó akként rendelkezik, hogy a „(...) *a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében* (...)” kerülhet rá sor.

Említett törvényhely széles körben biztosítja a fokozott ellenőrzés elrendelésének a jogalapját, amely egy demokratikus jogállamban nem feltétlenül engedhető meg.

1.4.3.

A fokozott ellenőrzés lehetővé teszi, teljes egészében biztosítja, hogy *„a meghatározott területen, a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat a rendőrség igazoltathatja”*.

Ennek tükrében, fokozott ellenőrzésre hivatkozással bárki, bármikor igazoltatható, egyéb speciális, garanciális szabály, az igazoltatás célhoz kötöttsége értelmét veszti.

Így egy egész évben elrendelt fokozott ellenőrzés jogalapot biztosít bárki igazoltatására, ruházatának átvizsgálására.

Kiemelendő az előzőekben írtak alapján az igazoltatás **célhoz kötöttsége**, az, hogy arra önkényesen, önhatalmúlag nem kerülhet sor, **kizárólag az alábbi esetekben:**

„A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek:

- *a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében,*
- *bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból,*

- a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából,
- közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá
- az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani” (Rtv. 29. § (1) bek.).

A fentiekre figyelemmel bárkit igazoltatás alá vonni, csak azért, mert pl. az eljáró rendőr számára nem tetsző ruhadarabot visel, vagy éppen ellenkezőleg azért, mert a tetszését váltja ki, nem teremt jogalapot az igazoltatásra.

Megtörtént jogsétes, hogy állampolgárt igazoltattak rendőrök, tekintettel arra, hogy „kapucnis pulóvert viselt, amely felkeltette a rendőrök gyanúját, mivel a rendőri tapasztalatok azt mutatták, hogy az ország egész területére jellemzően a kábítószer fogyasztó vagy azt terjesztő személyek viselnek hasonló ruházatot”. Az állampolgár a vele szemben foganatosított igazoltatás miatt az eljáró szervhez panaszt terjesztett elő.

A rendelkezésre álló rendőri jelentések tanúsága **szerint a parancsnoki eligazítás alkalmával nem került sor konkrét módon meghatározásra** olyan bűnügyi felderítésre vonatkozó feladatszabás, amely kifejezett személyleírást adott volna a lehetséges bűnelkövetői körről, a keresett célszemélyekről, amely értelmében a területen kapucnit viselő személyek több alkalommal kábítószerrel összefüggő bűncselekményt követtek el, így az ő személyazonosságuk megállapítása indokolt lehet.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdésében meghatározott **célhoz kötöttség elvén alapuló igazoltatás taxatív felsorolásában nem szerepel „a rendőri tapasztalatból fakadó” igazoltatás jogintézményének törvényi lehetősége.**

Az egyes ruharabok színének, anyagának, formájának vagy kialakításának bizonyos bűnelkövetői körhöz történő hozzárendelése, azzal való párosítása komoly aggályokat vethet fel, az ez alapján végrehajtott rendőri intézkedés több mint diszkriminatív. Mindez nem szolgáltat jogi alapot az igazoltatás foganatosításához. Egyes ruhadarabokat nem lehet egyes magatartásokhoz, bűnelkövetői csoportokhoz kötni, hiszen ezen metodika mentén haladva például a miniszoknya esetlegesen prostitúciós tevékenységre, a muszlin kendő szélsőséges iszlám ideológiára engedne következtetni.

Egybehangzóak a rendőri jelentésben és a panaszban előadottak abban, hogy az intézkedés a panaszos feltartóztatásából és igazoltatásából állt, illetve, hogy a panaszos magatartása nem volt a közrendet sértő, illetve az sem bűncselekmény, sem szabálysértés gyanúját nem vethette fel, továbbá, hogy a panaszos öltözetére az intézkedő rendőrök észrevételeket tettek.

Az imént részletezett igazoltatás, mint rendőri intézkedés célhoz kötött, azaz valamely az Rtv. által deklaráltan védendő társadalmi érték vagy érdek védelmét kell, hogy szolgálja, nem lehet indok nélküli vagy öncélú.

Jelen ügyben megállapítható volt, hogy a panaszossal szemben **a ruházata miatt került sor a rendőri intézkedésre**, a panasz és a jelentés alapján kijelenthető, hogy a panaszos magatartása bűncselekmény, szabálysértés, vagy a közrendet más módon veszélyeztető cselekmény gyanúját nem vethette fel a rendőrökben.

Az igazoltatás rendelkezésében foglalt egyetlen tényállás sem forgott fent, ezért az igazoltatásra quasi jogalapot nélkül került sor, azonban **tekintettel arra, hogy az adott**

időszakban fokozott ellenőrzés volt elrendelve, így erre hivatkozással a panasz elutasításra került, hiszen a fokozott ellenőrzés jogalapot biztosít bárki igazoltatására.

Álláspontom szerint szükséges és indokolt lenne a fokozott ellenőrzésnek – az igazoltatás jogintézményéhez hasonlóan – a célhoz kötöttség elvén alapulnia, taxatívra felsorolva azon eseményeket, okokat, amikor sor kerülhet annak elrendelésére, mivel a jelenlegi jogi kontextus értelmében leszögezhető, hogy fokozott ellenőrzésre hivatkozással egy igazoltatás, vagy ruházatátvizsgálás bármikor foganatosítható.

1.4.4.

A fokozott ellenőrzés egy újabb szabályozatlanságával kapcsolatosan ugyancsak jogeseten keresztül világítok rá.

Egy állampolgár az Független Rendészeti Panasztestülethez (a továbbiakban: FRP) az alábbiakban részletezett miatt panaszt terjesztett elő.

Az illetékes megyei rendőrfőkapitány a panasz tárgyát képező rendőri intézkedés idejére fokozott ellenőrzést rendelt el tekintettel arra, hogy több demonstráció megtartását jelentették be. Az intézkedést foganatosító rendőri erők, adott helyen, csapatszolgálat keretében parancsnoki utasításra jelentek meg. A biztosítás parancsnoka olyan információval rendelkezett, hogy ellentüntetők részéről a közrend, közbiztonság magzavarása várható, ezért a területet rendőrségi kordonnal, rendőr sorfállal körbezárták, és megakadályozták, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzék.

A panaszossal szemben konkrét rendőri intézkedés nem történt, csupán korlátozták abban, hogy a területet elhagyja, korlátozták a mozgás jogában és a tartózkodási hely szabad megválasztásában.

Az FRP megállapította, hogy az Rtv. hivatkozott – 30. § (3) bekezdése – **nem teremt jogalapot** a helyszínen **kilépő** személyek **feltartóztatására**, és kiléptetésük, ruházatuk, csomagjuk átvizsgálására. Ahogyan az kétséget kizáróan olvasható, **kizárólag** „a meghatározott területre **belépők, ott tartózkodók**”, míg a kilépő személyekkel kapcsolatban a jogalkotó korlátozást nem fogalmaz meg.

A jelenlegi hatályos jogi környezet a területről távozni szándékozó személyek, akár rendőrségi kordonnal, akár rendőri sorfállal történő körbezárása, így távozásuk megakadályozása jogsértő, és sérti az Alaptörvény IV. cikkében foglalt személyi szabadság és személyi biztonság alapvető állampolgári jogot.

Mindez nem keverendő össze a „biztonsági intézkedés – Rtv. 37. e) pontjával –, amely szerint: *„a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti”*.

Álláspontom szerint, hasonló szabályozás lenne szükséges és indokolt a fokozott ellenőrzés tekintetében is, pl: *„meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja, megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék”*.

Megállapítható, ha a panaszossal szemben is sor került volna pl. igazoltatás foganatosítására, úgy a panaszja teljes mértékben alaptalan lett volna.

1.5. ELFOGÁS

„A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt

- akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;
- aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;
- akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el;
- aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távortartás szabályait megszegte, illetőleg, aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;
- akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;
- aki az ország területén jogellenesen tartózkodik” (Rtv. 33. § (1) bek.).

1.5.1.

Elemezzünk néhány elfogást biztosító jogalapot. Első ízben térjünk ki **„akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek”** jogalap kifejtésére.

Állampolgárok egy csoportja odabilincselve magukat a Parlament előtt felállított kordonhoz várakoztak arra hivatkozással, hogy ők jelen magatartással nem valósítanak meg sem szabálysértést, sem bűncselekményt ezzel, mivel kordonhoz való bilincselés nem tiltott.

A kikerkező rendőri erők felszólításának nem tettek eleget, a helyszínt nem hagyták el, magukat nem oldozták el.

Felmerült a kérdés, hogy nevezett személyek megvalósítják-e a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenséget, és amennyiben igen, úgy előállíthatók-e, az Rtv. 33. § (2) bek. f) pontja alapján, vagyis: **„a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja (...)”**.

A tényállás nem más, mint éppen az engedetlenségnek az egyik szankciója. Ezen túl egyéb szankció, mint pl. legitim erőszak, kényszerítő eszköz alkalmazható, a személyes szabadság korlátozható. Jogszerű intézkedésnek kell tekinteni a rendvédelmi szerv és vámszerv szerv hivatásos állományába tartozó, annak lefolytatására alkalmas állapotban lévő tagja által, a részére törvényben meghatározott intézkedések – az Alaptörvény alapján, illetve más, az intézkedései végrehajtására vonatkozó törvényekben, valamint egyéb jogi normákban és belső rendelkezésekben részletezett szabályok megtartásával történő – végrehajtását.

Az első vizsgálandó kérdés, hogy vajon jogszerű volt-e az intézkedés, amely kérdésre az alábbiak adnak választ.

A jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését az a személy követi el, aki olyan magatartást tanúsít, amely a vele kapcsolatba kerülő rendvédelmi szerv vagy vámszerv hivatásos állományába tartozó személy, jogszerű intézkedésével szembeni passzív, vagy aktív ellenszegülésben, vagyis kötelességellenes nemtevésben ölt testet, azonban **az intézkedés okául szolgáló előcselekménnyel, valamint azt követően bizonyíthatóvá váló cselekményével, a szabálysértés alanya bűncselekményi tényállást nem meríti ki.** Ha a rendőri intézkedéssel szemben az engedetlenséget garázdaság helyszínén tanúsítják, úgy abban az esetben a rendzavarás szabálysértése valósul meg.

Passzív ellenszegülés: a rendvédelmi szerv vagy vámszerv hivatásos tagjának jogszerű intézkedésével szembeni olyan ellenszegülés, amely során az intézkedés alá vont személy(ek) nem hajtják végre az általuk, joggal vélelmezhetően megértett, pontos, világos, jogszerű felhívásban, felszólításban foglaltakat. A passzív ellenszegülés esetén az intézkedés alá vont magatartása aktív cselekvéssel nem párosul.

Aktív ellenszegülés: a rendvédelmi szerv vagy vámszerv hivatásos tagjának jogszerű intézkedésével szembeni olyan ellenszegülés, amely során az intézkedés alá vont személy(ek) a részükre adott jogszerű felhívás, felszólítás ellenére, azzal szembehelyezkedő, tevőleges formában is realizálódó magatartást tanúsítanak. Ezen aktív cselekvések során az intézkedés alá vont személy(ek), az intézkedővel szemben nem lépnek fel támadólag.

Ez az elkövetői magatartás akkor életszerű, ha olyan személy tanúsítja, akivel szemben – más jogszerű okból – folyik rendőri intézkedés, tehát az aktív ellenszegüléssel nem kényszeríti ki az intézkedést.

Kiemelendő, hogy mindenféleképp szükséges egy előcselekmény, egy előzetes rendőri intézkedés, ami itt ugyebár nem történt meg, így adott szabálysértési tényállást nem merítették ki, ennek tükrében nem lehetett őket az Rtv. 33. § (2) bek. f) pontja alapján előállítani.

Így megoldásként az elfogás – Rtv. 33. § (1) bek. a) pontja – mutatkozott, vagyis, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

A bűncselekmény nevezetesen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 8a továbbiakban. Btk.) Btk. 339. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő **garázdaság** vétsége volt, amely szerint: *„aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.*

A kitérő rendőri erők úgy ítélték meg a cselekményt, hogy a résztvevők magatartása másokban megbotránkozást és riadalmat kelt, ezért **elfogták, előállították őket.**

Az intézkedés alá vont személyek az Rtv. 92. § (1) bekezdésében biztosítottak alapján az elfogás, előállítás miatt **panaszt nyújtottak be** az illetékes rendőri szervhez. A megfelelő jogalpra tekintettel a panasz elutasításra került, amelyet még az sem tett jogszerűtlenné, hogy később a bíróság az elkövetők javára „a cselekmény nem bűncselekmény” hivatkozással felmentő ítélete hozott. A bíróság arra az álláspontra helyezkedett adott magatartás a mai világban nem okoz megbotránkozást, riadalmokeltést, hiszen quasi mindennapos.

Hangsúlyos szabály, hogy „az intézkedő rendőrnek ott a helyszínen, akkor, abban a fél órában” nem kell fejben levezetnie a nyomozási,- ügyészi,- és a bírói szakaszt, nem kell tényfeltáró vizsgálatot folytatnia. Az eljáró rendőrök úgy ítélték meg, hogy az állampolgárok bűncselekményt követnek el. Majd a későbbi büntetőeljárás feladata annak megállapítása és tisztázása, hogy kimeríti e valamely tényállást vagy sem.

1.5.2.

„A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja, aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza (...)” (Rtv. 33. § (1) bek. c) pontja).

Megtörtént eset, hogy rendőrségen bűncselekmény miatt előállított személy megszökött és felmerült a kérdés, hogy megvalósítja-e a Btk. 283. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő fogolyszökés – **aki a büntetőeljárás alatt, illetve a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökök, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő** – büntetést.

Ezzel összefüggésben emeljük ki a bűnügyi őrizetnek a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 126. § (5) bekezdése szerinti lényeges ismérvet vagyis **„a terheltnek az őrizetbe vétel elrendelését megelőző hatósági fogva tartását az őrizet tartamába be kell számítani”**.

Tekintettel arra, hogy az előállítás ideje az őrizet tartamába beszámít, amely már büntetőeljáráshoz kapcsolódik, így megvalósítja fogolyszökést az, aki az előállítás során megszökök.

Egyes eljáró rendőri szervek, illetve ügyészségek fenti „megoldást” nem fogadják el, így szükséges lenne annak szabályozása, ha az előállított a hatóság, nevezetesen a rendőrség őrizetből megszökök, akkor megvalósítja-e a fogolyszökés bűncselekményét.

1.5.3.

„A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja, akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik” (Rtv. 33. § (1) bek. e) pontja).

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 117. § (8) bekezdése szerint: **„ha a tulajdon elleni szabálysértés elkövetésével gyanúsítható személy lakóhelye, illetve tartózkodási helye ismeretlen, lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének megállapítása, valamint előállítása érdekében a bíróság vagy az előkészítő eljárást folytató szerv a körözését rendelheti el. A körözést vissza kell vonni, ha az elrendelésének oka megszűnt. A körözés elrendeléséről szóló határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak”**.

Felmerül a kérdés a szabálysértési – előkészítő – eljárásban kiadott körözés teljes részletszabályával kapcsolatban, mint pl. hogyan kell azt végrehajtani, mi adja a jogalapot az

azt megelőző előállítás végrehajtására, mivel az új, a körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény egyáltalán rendelkezik a szabálysértési – előkészítő – eljárásban kibocsátott körözésről, annak végrehajtási módjáról, és az Rtv.-be sem került beemelésre ilyen jogalap.

Álláspontom szerint az előbb hivatkozott 33. § (1) bek. e) pontjára hivatkozással a körözött személy előállítható, hiszen neki külön törvényben – nevezetesen a Szabs. tv.-ben – elrendelték az előállítását. Egyebekben a 33. § (1) bek. b) pontja biztosítja az elfogását annak, „aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki”.

A szabálysértési – előkészítő – eljárásban kiadott körözés egyéb részletszabályainak végrehajtását pedig – analógiát alkalmazva – a büntügyi szolgálati ág eljárásához hasonlóan kell foganatosítani.

1.6. ELŐÁLLÍTÁS

„A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt

- aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;
- aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;
- akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétele vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;
- aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;
- aki a pártfogó felügyelet – külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó – szabályait megszegi;
- aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;
- akivel szemben ideiglenes megelőző távollátás elrendelésének van helye;
- akit a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett figyelmeztető jelzés alapján védelem alá kell helyezni” (Rtv. 33. § (2) bek.).

1.6.1.

Az elfogás intézményéhez hasonlóan elemezzünk néhány előállítási jogalapot.

„A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani” (Rtv. 33. § (2) bek. f) pont).

A Szabs. tv. 73. § (1) bekezdése szerint „a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni

akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja”.

Az eljáró rendőri szerv fenti esetben hivatkozik arra, hogy „akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható”, és előállítja. Ez azonban álláspontom szerint nem bizonyul megfelelő és helytálló hivatkozási jogalapnak, mivel az ún.: bíróság elé állítás nem folytatható le azonnal, a Szabs. tv. 73. § (2) bekezdése alapján „a szabálysértési őrizet a bíróság érdemi végzésének meghozataláig, de – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – legfeljebb hetvenkét óráig tart.”, **quasi 72 órája van az eljáró szervnek, hogy az előállított személyt bíróságra vigye.**

Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdés alapján *”senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani”.*

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának második fordulata alapján viszont csak akkor lehetséges az előállítás, ha az eljárás azonnal lefolytatható, azaz azonnal bíróság elé állítható. Gyakorlati problémát okoz, hogy **tettenérés esetén a rendőr a helyszínen nem tudja, hogy a bíróság elé állítás feltételei fennállnak-e, azaz a bíróság tudja-e fogadni** a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából az elkövetőt. Ez csak a bíróság nyilatkozata alapján dönthető el, ami a helyszínen nem beszerezhető.

Abban az esetben viszont, ha nincs információ az eljárás azonnali lefolytatásának lehetőségéről, azaz a bíróság elé állításról, akkor nem lehet helye előállításnak sem. Ebből a szempontból célszerűbb lenne, ha az Rtv. egyértelműen felhatalmazná a rendőrt a szabálysértés elkövetésén tetten ért elkövető előállítására, ha vele szemben bíróság elé állításnak helye van. Ebben az esetben az előállítás időtartama alatt lehetne nyilatkoztatni a bíróságot a fogadókészségéről.

Abban az esetben, ha a bíróság nyilatkozata alapján a bíróság elé állítás 72 órán belül lehetséges, úgy intézkedni lehetne a tetten ért elkövető őrizetbe vételére, ha nem, szabadon kell bocsátani, és az előkészítő eljárás lefolytatására kell intézkedni.

Megítélésem szerint **az eljárás azonnali lefolytatásáról abban az esetben beszélhetünk**, amennyiben az Rtv. 33. § (3) bekezdésben biztosított legfeljebb **12 óra** időtartamon belül sor kerül az érdemi döntés meghozatalára.

Számolni kell azzal az esetkörrel is, ha a tettenérésre pénteki napon vagy hétfőn kerül sor, és a folyamatos bírósági ügyelet hiányára tekintettel nincs reális lehetőség a bíróság elé állításra, ennek okán az érdemi döntés meghozatalára.

A kiterjesztő értelmezés elfogadása törvénytelen és jogalap nélküli előállítások végrehajtásához vezetne, amellyel összefüggésben „elkövetett” cselekmény alkalmas lehet a Btk. 304. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő jogellenes fogvatartás büntetvény megállapítására, vagyis *„az a hivatalos személy, aki eljárása során mást személyi szabadságától jogellenesen megfoszt, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.*

Ebből kifolyólag pedig a rendőrségnek **kártérítési kötelezettség is keletkezhet**, hiszen az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése értelmében *”akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénytől korrólatozzák, kárának megtérítésére jogosult”*.

A kérdés rendezése érdekében az alábbiakban megfogalmazott módosítás biztosítaná a megfelelő jogalapot.

Az elfogás intézményének módosítása:

{ Az Rtv. 33. § (1) bekezdése a következő g) ponttal **egészül ki**:

”33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából **elfogja** és az illetékes hatóság elé **állítja** azt,
g) **akit elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésén tetten értek**”.

Az előállítás intézményének módosítása:

A verzió

{ Az Rtv. 33. § (2) bekezdése a következő h) ponttal **egészül ki**:

”33. § (2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé **állíthatja** azt,
h) **akit elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésén tetten értek**”.

B verzió

{ Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja az alábbiak szerint **módosul**:

” 33. § (2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé **állíthatja** azt,
f) aki a szabálysértést az abbaahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, **akivel szemben gyorsított bírósági eljárás lefolytatásának van helye**, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani”.

A Szabs tv. módosítása

{ A Szabs. 73. § (1) bekezdése az alábbiak szerint **módosul**:

” 73. § (1) A rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt – **amennyiben helyszíni bírság kiszabására nem került sor** – **előállítja**, és gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti”.

Fenti szakasz kiegészítése az előállítás intézményének szerepeltetésével az **Rtv. 33. § (1) bekezdés e) pontja** – *akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik* – **szerinti jogalap biztosítását eredményezné.**

A fentieken túl azért sem tekinthető „az azonnali lefolytatás” a 72 órán belüli bíróság elé állításnak, hiszen **az Rtv. – 103. § (1) bekezdése** alapján – **1994. évi október 01-jén lépett** hatályba, amely időpontban a jogalkotó egyetlen egy szabálysértést sem fenyegetett elzárással, ennek okán szabálysértési őrizet elrendelésére sem kerülhetett sor.

A szabálysértésekről szóló **1999. évi LXIX. törvény 2000. március 01-jei** hatálybalépésével szankcionált legelőször a jogalkotó elzárással is szabálysértést, nevezetesen a tiltott kéjelgést.

A két időpontot tekintve egyértelműen megállapítható, hogy „**az azonnali lefolytatás**” nem az elzárással is sújtható/büntethető szabálysértés elkövetésén tettenért elkövető személyi szabadság korlátozásának jogalapját hivatott biztosítani, **hiszen korábban bevezetésre került, mint bármely szabálysértés elzárással történő fenyegetettsége.**

Megfelelő jogalap hiányában nem kerülhet sor az a 15 elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésén tetten ért elkövető előállítására, amely következtében szabálysértési őrizet elrendelésének, a jogalkotó akarata szerinti gyors felelősségre vonásnak, azaz bíróság elé állításnak nincs helye.

A fentiek tükrében kizárólag a Szabs. tv. 117. §-ában meghatározott **előkészítő eljárás lefolytatása alapján az iratok bíróságra történő megküldéséről beszélhetünk, amely nem, vagy nem minden esetben egyeztethető össze a jogalkotói akarral.**

1.6.2.

Felmerül a kérdés, hogy szüksége-e egyáltalán előállítást foganatosítani, vagy azonnal szabálysértési őrizetbe is lehet venni az eljárás alá vont személyt, tekintettel a szabs. tv. előbb hivatkozott 73. § (1) bekezdésére, amely szerint: *„a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti”.*

Egyrészt fenti szakasz nem szűken a szabálysértési őrizetről rendelkezik, hanem tágan, a bíróság elé állítás lehetőségét teremti meg.

Másrészt a Szabs. tv. 73. § (3) bekezdése alapján: *„ha a szabálysértési elzárást kiszabó végzés nem emelkedett jogerőre és alappal feltehető, hogy az eljárás alá vont személy szabadlábban újabb, szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértést követne el, a bíróság a szabálysértési őrizet tartamát a másodfokú végzés meghozataláig indokolt határozattal meghosszabbíthatja”.*

Összegezve való igaz, hogy a Szabs. tv. konkrétan nem szól a kötelezően elrendelendő szabálysértési őrizetről, azonban **a jogi környezetből egyértelműen levezethető, hogy az kötelező, hiszen ha nem kerül sor annak elrendelésére, akkor nem tud mit meghosszabbítani a bíróság.**

A tisztánlátás végett azonban szükséges lenne annak konkrét rögzítése, hogy „előállított személy” nem, hanem, kizárólag szabálysértési őrizetbe vett személy állítható bíróság elé.

1.7. FOGVATARTÁS

Megállapítható, hogy az **Rtv.** külön-külön rendelkezik az elfogásról, külön az előállításról.

Elfogás: Az Rtv. 33. § (1) bekezdése szerint: *„a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja (...)”.*

Előállítás: Az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján: „*a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt (...)*”.

Elfogás esetén **két mozzanatot** követel meg a jogalkotó, amikor akként rendelkezik, hogy a rendőr **elfogja**, és az illetékes hatóság elé **állítja**, amely **kötelező**, ezzel szemben **előállítás egy mozzanatos és lehetséges** intézkedés, hiszen a törvényhely úgy szól, hogy **előállíthatja**.

Az **Rtv. az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai között** a következőket tartalmazza: „**18. § (1)** A **fogvatartott** részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. **Ha a fogvatartott nincs** abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a **fogvatartott** fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A rendőrség gondoskodik a **fogvatartott** elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló **fogvatartottat** orvosi ellátásban kell részesíteni. [...]” Az Rtv. a fogvatartott fogalmát a 97. § (1) bekezdés h) pontjában adja meg: „[...] akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, **elfogott és előállított**, elővezetett);”.

A fentiek alapján az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján **előállított** személy nem minősül fogvatartottnak, mert e személy **nem „elfogott és előállított”, csak „előállított”**.

A problémák az **Rtv. 18. §-ában** megfogalmazottak gyakorlati alkalmazása során vetődnek fel, **nevezetesen: milyen jogok illetik meg, illetve kötelezettségek vonatkoznak a „csak” előállítotttra.**

Erre tekintettel az alábbi módosítás helyénvaló lenne:

[E törvény alkalmazásában]

„h) fogvatartott: akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, **elfogott és előállított, előállított**, elővezetett)”.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Szamel Lajos: A rendészet és a rendőrség i. m. 30.,
2. a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (Pltv);
3. a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.);
4. a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XXIX. törvény (Be.);
5. a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény;
6. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.);
7. a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.);
8. a körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény;
9. a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet;
10. a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet;
11. a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (Szolg. Szab.);
12. amikor a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati-, fegyverzeti-, kényszerítőeszköz és világítástechnikai felszereléséről szóló 71/2011. (XII. 31.) BM rendelet;
13. a Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997 ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás).